

Oponentský posudek diplomové práce

Autor: Bc. Dominik Dostál

Název: *Fenomén zahrady ve Starém zákoně* (Praha 2016)

Vedoucí práce: ThDr. Eva Vymětalová Hrabáková, Th.D.

Formální kritéria:

Diplomová práce, předložená na katedře biblistiky a judaistiky HTF UK v Praze, odpovídá formálním kritériím stanoveným pro vypracování diplomových prací a obsahuje všechny náležitosti (včetně prohlášení studenta o samostatném vypracování a podpisu) nutné pro její přijetí.

Rozsah a struktura:

Obsáhlá diplomová práce čítá 115 stran, přičemž textová část začíná *Úvodem* na straně 1 a končí *Závěrem* na straně 106. Tématika práce je rozdělena do sedmi kapitol, jež jsou dále podrobně členěny (1. *Metodologie*, 2. *Kulturní vrstvy Tanachu*, 3. *Fenomenologie náboženství*, 4. *Podoba starověkých zahrad*, 5. *Fenomén zahrady*, 6. *Fenomény ohrady v textovém kontextu Bible*, 7. *Fenomén zahrady v Novém zákoně*). Práce obsahuje *Anotace* i *Klíčová slova*, stejně tak stručné anglické *Summary* (str. 115) a pečlivě členěný *Seznam literatury* (str. 107-114) na „Prameny“, „Sekundární zdroje“, „Encyklopedie a slovníky“, „Články v odborných seriálových publikacích“, „Elektronické zdroje“, „Bakalářské a diplomové práce“, „Elektronické programy“ a „Církevní dokumenty“. Dvoustránkový *Obsah* práce je na nečíslovaných stranách před *Úvodem*.

Již samotná struktura práce je zajímavá a svědčí o množství času, které autor diplomové práci věnoval a řádně ji promyslel. Autor se pohybuje na pomezí religionistiky a biblistiky, a zcela správně začíná hermeneutickými úvahami, zdůvodněním své interpretační pozice a teprve následně přistupuje k interpretaci. Další postup a třídění informací jsou maximálně logické a názvy kapitol i oddílů vystihují vlastní obsah. Práce rozhodně není prvoplánová a některé pasáže vyžadují opětovné čtení, jakož i zpětné listování. Podrobný obsah i členění kapitol toto značně usnadní.

Ač se práce týká dle svého názvu „zahrady“, autor jde dále a probírá vše, co se zahradou souvisí (stromy, vody, studny, zahradník, pojetí prostoru, zemědělské kultury, poušť, slunce, vítr, ohrada...), a kromě jiného přichází do úvahy řada možných myšlenkových konceptů, jakož i vhledy do fenomenologie náboženství. Práce je maximálně komplexní a autorovi se zdařilo ji logicky a věcně rozdělit. Prakticky každá strana obsahuje rozvinutý poznámkový aparát, pečlivě vypracovaný a přehledný.

Jazyk a styl:

Autor píše odborným jazykem, který je však pro kvalifikovaného čtenáře srozumitelný a čtivý. Četba práce vyžaduje patřičnou průpravu v daných oborech a jazyk i styl splňují veškeré akademické požadavky na odbornou práci tohoto typu. Již ze samotného jazyka je patrná autorova erudovanost a zaujetí věcí. Gramatické chyby se nevyskytují a grafická úprava je příkladná.

Obsah a hodnocení:

Autor práce přibližuje hned na počátku postoje G. Fregeho a E. Husserla, ze kterých dovozuje své vnímání jazyka, smyslu a významu (str. 4-13). Pro další čtení jsou to zásadní pasáže, jakož i strany třetí kapitoly *Fenomenologie náboženství*, které jsou určitým klíčem

k porozumění toho, co chtěl autor vystihnout (str. 24-41). Autor nepostupuje při analýze jako klasický exeget-biblista, ale volí spíše postup religionisty a nezkoumá primárně text, či „realitu kolem něj“, ale fenomén. Tato snaha se mu daří, a kromě toho autor strádá informace povahy historické, geografické, zemědělské, ale i informace z oblasti teologie biblické, a to v několika jazycích, které v hojné míře využívá k navrhování poznání fenoménu „zahrady“. Autorova širší záběr je obdivuhodná, jakož i péče věnovaná poznámkovému aparátu. Množství zpracovaných zdrojů, včetně magisterských prací a doktorských, je nadstandardní. Přesto si dovoluji poznamenat, že v oblasti starozákonní biblistiky mohl autor použít i jiné zdroje, modernější a zohlednit světové bádání nabízené v odborných žurnálech. Řadu z nich mohl projít (*BZ, BTB, ExpTim, HTR, JBL, JJS, JTS, RB, RevQ, Sem, ZAW, TS, TZ, JAOS, IEJ, JNES, JPOS, UF, VT...*) a inspirovat se světovým výzkumem autorit v přístupu k Tanachu, ale i knihám prorockým, jakož i v dalších záležitostech týkajících se tématu. Orientace ve světovém bádání a žurnálech patří k profesní zdatnosti a u práce tak propracované je na škodu věci tuto škálu poznatků vynechat. Co však autor zanedbal v této oblasti, dohání vlastní invencí a informacemi ze soudobých monografií. Další výtkou, kterou bych jako oponent uplatnil, se týká kapitoly 2. *Kulturní vrstvy Tanachu*, kde autor nabízí analýzu přístupu profesora Jana Hellera (str. 14, pozn. 76, jakož i text nad poznámkami). Nejsm si jist, že autor zde Jana Hellera a jeho přístup k textu opravdu vystihl a zároveň bych rád položil důraz na to, že Jana Hellera nelze napodobit, natož na něm postavit vlastní výklad textu. Jana Hellera opravdu nelze přimíchat do všeho. Celkové ladění práce a hermeneutické úvahy postavené na Husserlovi a Fregem, jakož i pojetí náboženské fenomenologie nejsou s Janem Hellerem zcela kompaktní. (Autor se zde mohl opřít např. o dnes velmi populárního Brennana Breeda či řadu soudobých starozákonníků řešících hermeneutiku a sociologii v přístup k Tanachu či Prorokům.) Vzhledem k rozsahu a kvalitám práce se však jedná o okrajovou záležitost. Autorovo zpracování látek starozákonních i novozákonních je jinak obsažné a doložené z pramenů i hermeneuticky. Práce je pro čtenáře velmi přínosná, poučná a potěší řadou zajímavostí i exkursů. Vzhledem k rozsahu práce by bylo možné diskutovat nad řadou míst, avšak ne z hlediska chybných tezí, ale za účelem hlubšího poznání věci. V rámci své práce autor otevřel oblast religionistiky, teologie, hermeneutiky, filosofie jazyka a fenomenologie, sociologie, archeologie, lingvistiky, antropologie, zemědělství, klimatologie, snad i práva a zřejmě i dalších disciplín, což řadí práci mezi mezioborové studie. V tom je její síla i slabiny. Co však jasně spojuje celé dílo, je idea „zahrady“ a té se autor drží v celém průběhu práce. Cílem autora není provádět kritickou teologii či religionistiku za každou cenu, ale spíše vrší poznatky přirozeným způsobem na základě výpovědí textů a často jen synchronních analýz. Svým způsobem je to v souladu s Fregem i Husserlem a autorovým pojetím fenomenologie, která „nahlásil“ na předchozích stránkách. Práce je všestranně promyšlená a může přinést užitek širokému spektru čtenářů.

Autorovi práce doporučuji, aby ve svém bádání pokračoval v rámci postgraduálního doktorandského studia a po opravení určitých nedostatků či revizi se pokusil práci publikovat. Po nemnohých úpravách by mohla práce odpovídat i požadavkům na získání titulu ThDr., neboť překračuje běžný standard magisterských prací na HTF UK a bylo by vhodné tuto poctivou a originální práci patřičně ocenit.

Klasifikace:

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji jednoznačné hodnocení „výborný“.

Mgr. Jiří Lukeš, Th.D.
Dne 29.8.2016 v Praze